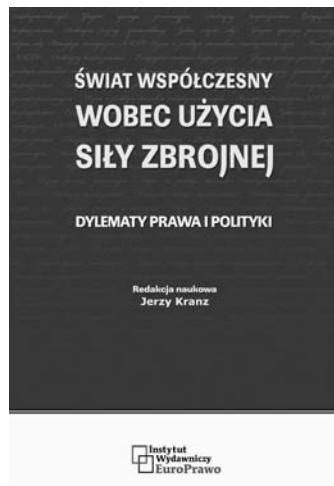

ŚWIAT WSPÓŁCZESNY WOBEC UŻYCIA SIŁY ZBROJNEJ

DYLEMATY PRAWA I POLITYKI

Redakcja naukowa: Jerzy Kranz

Autorzy: Roman Kwiecień,
Jerzy Kranz,
Jerzy Zajadło,
Stanisław Koziej,
Robert Kupiecki,
Katarzyna Żukrowska

Świat współczesny staje się inaczej niebezpieczny. Atak na USA z 11 września 2001 roku uświadomił nowe źródła i rodzaje zagrożeń. Na tym tle pojawia się wiele pytań o koncepcje polityki bezpieczeństwa i strategię wojskowe, rolę prawa międzynarodowego i jego niektóre dotychczasowe instytucje.

Zmieniają się przesłanki i cele oraz sposoby użycia siły zbrojnej, a także niektórzy aktorzy. Po 1989 roku coraz częściej natrafiamy na trudności ze stosowaniem dotychczasowych pojęć (takich chociażby jak wojna, konflikt zbrojny, napaść zbrojna czy samoobrona). W praktyce i w doktrynie pojawiły się specyficzne konstrukcje, uzasadniające operacje zbrojne w sytuacji, w której Rada Bezpieczeństwa nie jest w stanie wyrazić zgody na użycie siły: interwencja humanitarna oraz operacja uprzedzająca i operacja prewencyjna. Koncepcje te są z jednej strony krytykowane za relatywizowanie zakazu użycia siły zbrojnej, z drugiej odzwierciedlają potrzeby pojawiające się w wyniku istotnych zmian sytuacji międzynarodowej.

Użycie siły zbrojnej może być legalne oraz politycznie i moralnie uzasadnione (legitimate); nielegalne, ale uzasadnione; legalne, ale nieuzasadnione. Ciężar dyskusji przesuwają się coraz częściej z problemu legalności użycia siły na problem legitymacji, a konkretnie na próbę zamknięcia luki między legalnością a legitymacją. Legalność użycia siły zbrojnej jest jednak centralnym zagadnieniem. W tym kontekście dylematy prawne i polityczne pozostają nadal znaczące.

Główne zagadnienia

Rozdział 1. Aksjologia prawa międzynarodowego a siła zbrojna w perspektywie historycznej (*Roman Kwiecień*)

1. Wstęp
2. Aksjologia prawa: definicja i problemy podstawowe
3. Wartości w międzynarodowym porządku prawnym
4. Pozycja siły zbrojnej w prawie narodów u progu jego genezy
5. Doktrynalne korzenie klasycznego prawa wojny: Alberico Gentili i Hugo Grocjusz
6. Siła zbrojna w klasycznym prawie narodów (od pokoju westfalskiego do kongresu wiedeńskiego)
7. Siła zbrojna w okresie kształtowania się podstaw współczesnej społeczności międzynarodowej (1815–1918)
8. Ku powszechnemu zakazowi używania siły zbrojnej
9. Epilog: prawo państw czy prawo ludzi? Konceptualizacja problemu

Rozdział 2. Między wojną a pokojem: świat współczesny wobec użycia siły zbrojnej (*Jerzy Kranz*)

1. Nowe wyzwania i zagrożenia
2. Zakaz użycia siły
3. Ewolucja pojęć
4. Nowe tendencje
5. Odpowiedzialność międzynarodowoprawną państwa a użycie siły
6. Kryteria prawne – konieczność i proporcjonalność
7. Polityka i prawo
8. Uwagi końcowe

Rozdział 3. Koncepcja odpowiedzialności za ochronę (*Responsibility to Protect*) – nowa filozofia prawa międzynarodowego? (*Jerzy Zajadło*)

1. Uwagi wstępne
2. Teoria trudnych przypadków
3. Filozofia prawa a prawo międzynarodowe
4. Koncepcja odpowiedzialności za ochronę – szanse i zagrożenia

Rozdział 4. Zmiany w strategii i taktyce wojskowej w pozimnowojennych kryzysach i konfliktach zbrojnych (*Stanisław Koziej*)

1. Wstęp
2. Przebieg i rezultaty głównych konfliktów i kryzysów zbrojnych po zimnej wojnie
3. Pozimnowojenne zmiany w taktyce działań zbrojnych
4. Wpływ pozimnowojennej praktyki strategicznej na interwencyjną strategię bezpieczeństwa globalnego
5. Zakończenie

Rozdział 5. Doktryny bezpieczeństwa państw i organizacji międzynarodowych. Między planowaniem obronnym a dyplomacją publiczną (*Robert Kupiecki*)

1. Uwagi wstępne
2. Doktryny bezpieczeństwa – w pogoni za cieniem
3. Nowe zagrożenia i nowe odpowiedzi

4. Doktryny bezpieczeństwa – użyteczne narzędzie planowania obronnego czy dyplomacji publicznej?
5. Strategia bezpieczeństwa narodowego Stanów Zjednoczonych Ameryki (*National Security Strategy*)
6. Europejska strategia bezpieczeństwa (*European Security Strategy*)
7. Koncepcja strategiczna NATO
8. Rosyjskie rozważania doktrynalne
9. Zakończenie

Rozdział 6. Siła i zależność gospodarcza a bezpieczeństwo międzynarodowe (*Katarzyna Żukrowska*)

1. Wstęp
2. Definicja siły gospodarczej i jej mierniki
3. Definicja zależności gospodarczej, ewolucja pojęcia i jej mierniki
4. Znaczenie siły i zależności gospodarczej w stosunkach międzynarodowych a bezpieczeństwo
5. Zmiana warunków do wykorzystania siły gospodarczej w stosunkach międzynarodowych
6. Zmiana podejścia do wykorzystania siły gospodarczej i jej przyczyny
7. Wnioski

